

Kirkerummet

"Kirkerummet – en temadag for 1.-3. klasse" er udarbejdet af HASK (Haderslev Stifts Skole/Kirketjeneste) i 2010

HASK, Haderslev Stift, Ribe Landevej 37, 6100 Haderslev

Kirkerummet

En temadag for 1.-3. klasse

Hvorfor temadag?

Faget kristendomskundskab er et lille fag på skemaet, men sammen med billedkunst, dansk og musik er det forsvarligt at bruge en skoledag på at lære kirkerummet bedre at kende. Samtidig er det overskueligt for skolen, fordi der kun er tale om én dag, og tanken er, at det er primært kirken, der står for planlægning og afvikling af dagen.

Målet for "Kirkerummet – en temadag for 1.-3. klasse"

Eleverne:

- får grundlæggende kendskab til, hvordan deres lokale sognekirke ser ud
- tilegner sig enkle, faglige begreber/bliver bevidste om det religiøse sprog
- får fortalt centrale bibelske fortællinger
- tilegner sig basal viden om kirkens symboler, ritualer og musik/salmer.

Midlerne er

- Konkret formidling
- Eleverne ser og prøver det, de hører om
- Eleverne inddrages direkte i samtalen om kirkerummet.

Hvordan temadag?

- Skolen retter henvendelse til den lokale sognekirke med henblik på at få en aftale om "Kirkerummet – en temadag for 1.-3. klasse" sat i kalenderen
- Kirken forbereder sig ud fra nærværende idékatalog, som skolen også har til gennemlæsning. Punkterne under "Skole og kirke skal huske at aftale" gennemdrøftes
- Dagen afvikles
- Efterfølgende gerne evaluering mellem skole og kirke.

Skole og kirke skal huske at aftale

- Hvilke og hvor mange voksne deltager fra skolens/kirkens side? Hvor mange elever?
- Hvor mange lektioner skal temadagen strække sig over? Der er idéer til min. 4 lektioner i idékataloget, så indholdet skal måske tilpasses?
- Er den foreslåede rækkefølge af idéerne optimal?
- Omfanget af det foreslåede hjemmearbejde for skolen
- Hvad med frikvarterer/lege?
- Hvad med transport til/fra skole? Hvad med fortæring?

Andre temadage

- Ritualer – en temadag for 4.-6. klasse
- Folkekirkens lokale mangfoldighed – en temadag for 7.-9. klasse.

Idékatalog

1) Præsentation/salmebog/nummertavle

Begynd med at samle klassen inde i kirken og få dem til at sidde ned. Præsenter de voksne fra kirken, eleverne skal møde denne dag. Syng "I østen stiger solen op", som forinden er sunget min. én gang på skolen. Fortæl eleverne, at kirken har salmebøger og tag dem med hen at låne en. Nummeret bør være hængt op på nummertavlen, så man også kan få en lille snak om den.

Skolens forberedelse: Lære "I østen stiger solen op"

Kirkens forberedelse: Hænge salmenummeret op. Indgå aftale med organist, der spiller til salmen

2) Guds hus

Spørg eleverne, hvad kirkerummet bruges til. Supplér med vigtige ting, de ikke får sagt.

Kirken kaldes "Guds hus". Hvad tror eleverne, det betyder? Samtidig er Gud ikke begrænset af kirkens mure. Man kan også snakke med Gud udenfor kirken.

Find sammen svar på, hvorfor der bygges kirker. Lad eleverne gætte på, hvor gammel kirkebygningen er. Det ville være en god idé at have kirkens grundplan tegnet på et stort stykke karton, der vises frem, så eleverne får en idé om, hvor de lige nu er placeret i denne bygning. Det kan også være en god aktivitet for klassen inden besøget (eller bagefter) at fremstille en model af kirken af eksempelvis mælkekartoner eller træ.

Skolens forberedelse: Fremstille model af kirken

Kirkens forberedelse: Tegne kirkens grundplan

3) Skibet

Den midterste del af kirken kaldes "skib". Det er her, de fleste kirkegængere sidder. Her sidder og hører man godt. Fortæl eleverne, at i gamle dage sad kvinder i kirkens nordside og mænd mod syd, og de havde hver deres indgang. Spørg eleverne, om de kan gætte, hvorfor det kaldes et skib?

Ganske mange kirker har også en model af et gammelt sejlskib hængende i loftet. Det er en særlig skik i Danmark, der er en gammel søfartsnation. Skibet fragter os fra havn til havn. På samme måde er kirken med os fra vugge til grav.

I Bibelen er der mange fortællinger om sejlads – eksempelvis "Noahs ark" i Det gamle Testamente og "Stormen på søen" i Det nye Testamente.

Lær eleverne at folde et skib af papir/en avis (brugsanvisning på sidste side i idékataloget).

Kirkens forberedelse: Sørg for papir til skibe

4) Våbenhus

Tag eleverne med i våbenhuset og forklar, at det er kirkens entré. Spørg om de kan gætte, hvorfor det hedder våbenhus. Fortæl dem, at i gamle dage kom mange mænd til kirken med våben på sig, og de skulle afleveres i våbenhuset. Snak om, hvorfor våben ikke hører hjemme i kirken. Prøv at spørge eleverne om, hvad våbenhuset i dag kan bruges til. Man kan f.eks. tænke på, at nu går man ind i et rum, hvor man skal være rolig og ikke råbe højt. I dag er ord det stærkeste våben, mange af os har. I våbenhuset lægger man de hårde ord, grimme tanker og mobning fra sig.

(Uddel clip board til hver elev, inden I går ind i kirken igen. Husk tusser eller farveblyanter).

Måske hænger der indsamlingsbøsser på vej ind til kirken? Fortæl eleverne, at der samles ind ved gudstjenester til fattige og syge mennesker, der har behov for hjælp.

Kirkens forberedelse: Sørg for clip board og tusser/skrivegrej til hver elev

5) Alter

Saml eleverne ved alteret. De fleste kirker har et alterbillede eller anden udsmykning, det er værd at studere. Vent med at fortælle den historie/de historier, der hører til. Bed i stedet eleverne digte videre på den historie, de ser. Bed eleverne tegne historien. Tal om tegningerne. Fortæl selv lidt om alterbilledet. Læg clip boardene til side.

Vend jer mod alterbordet. Spørg eleverne, hvad de kan se (Sørg for, der er dækket op med blomster, disk, dug, kalk og lys). Fortæl selv om tingene. Husk at fortælle, at "alter" betyder "bord", og "nadver" betyder "aftensmåltid".

Derfra er det oplagt at komme til skærtorsdags-fortællingen.

Lad eleverne prøve at knæle og fortæl om, at det er en stilling, der udtrykker respekt. De fleste knæfald er dannet som en halvcirkel. Lad eleverne gætte på hvorfor. Måske cirklen fortsætter på den anden side af livet, så man fejrer nadver sammen med de mennesker, der ikke lever mere?

Det vil ikke være naturligt at fejre nadver.

Men skolen kan forinden være spurgt om, om eleverne må smage en oblat.

Skolens forberedelse: Drøfte oblater med kirken

Kirkens forberedelse: Sørg for, at alterbordet er dækket. Drøfte oblater med skolen

6) Lys

Man kan ikke forestille sig en kirke uden lys. Spørg eleverne, hvad de kan se af lys (elektrisk og levende). Hvis kirken har en lysglobe, kan hver elev tænde et lys. Selv et ganske lille lys spreder mørket, så lyset er et stærkt symbol. I mange kirker er der mulighed for at gå ind i løbet af ugen, tænde et levende lys og sidde lidt i fred og ro – tænke og bede.

Kirkens forberedelse: Sørge for lys og tændstikker, hvis det skal bruges

7) Døbefont

Tag eleverne med hen til døbefonten, der som regel står midt i kirken nu – foroven i rummet. Fortæl, at i gamle dage stod den ved indgangen for at sikre, at barnet ikke kom udøbt ind i kirken. Døbefonten var også altid fyldt med vand i gamle dage. Koldt vand, som der nogle gange måtte slås hul på om vinteren før dåben. Dengang dyppede man barnet helt ned i vandet, så det har været koldt. Vandet blev skiftet én gang om året, og lydhimlen ovenover fungerede som låg.

Forklar eleverne, at dåben ikke er noget, præsten har fundet på. Kirken døber på Jesu ord i Missionsbefalingen om at forkynde og døbe. De fleste medlemmer af kirken døbes som små børn, fordi Jesus velsigner de små børn.

Selv om barnet er lille, er kjolen lang og hvid. Den hvide farve symboliserer fest og renhed. At kjolen er lang kan tolkes som, at den er til at vokse i. Det er dåben også. Livet igennem bliver man lidt klogere på dens betydning.

Få eleverne til at fortælle, hvordan døbefonten er udsmykket. Måske hænger der en lydhimmel ovenover?

Snak med eleverne om, hvad de bruger vand til i deres liv. Byd på dette tidspunkt eleverne et glas koldt vand at drikke. Man kan på forhånd lave en kæmpe vanddråbe ved at fylde en ballon med vand og fryse den min. et døgn. Ballonen skrælles af og en enorm vanddråbe kan gå fra hånd til hånd. Den transporteres bedst til kirken i en køletaske.

Skole og kirke må få forhånd drøfte, om der skal "leges" dåb. I givet fald kan der døbes en dukke.

Skolens forberedelse: Drøfte dåb med kirken

Kirkens forberedelse: Sørge for dåbsfad med vand. Sørge for koldt vand og glas. Fryse en kæmpe vanddråbe. Drøfte dåb med skolen

8) Udenfor

Tag eleverne med en tur udenfor. Gå en tur rundt om kirken. Gå venstre om, mens højre hånd hele tiden hviler på muren. Kan det lade sig gøre?

Snak om, hvad kirken er bygget af. Er det en gammel kirke, er murene sikkert tykke. Er der et sted, man kan se, hvor tykke?

Hvordan er vinduerne (mange, få, store, små, runde eller spidse foroven)?

Kan børnene se taget? Hvad er det lavet af?

Eleverne må gerne få et indtryk af, at her er bygget med omtanke.

I langt de fleste kirker vender koret mod øst. Her stiger solen op, og ifølge kirkelig overlevering forventes Kristi genkomst fra øst.

Medbring evt. et kompas.

Mange kirker ligger højt. Hvorfor?

Hvis kirken ligger på en kirkegård, er det oplagt at gøre opmærksom på det; men en egentlig kirkegårdsvandring må blive en anden dag.

Hvad kan man ellers se fra kirken? Måske sognelokaler eller en præstegård.

Kirkens forberedelse: Medbringe et kompas

9) Kristne symboler

Tag eleverne med ind i kirken igen. Fortæl om kendte, kristne symboler –

f.eks. duen, korset og lyset. Kan eleverne se nogen symboler fra deres plads?

Brug lidt tid på at tage digitale billeder af symbolerne med skolens medbragte kamera (dette skal selvfølgelig være aftalt på forhånd med skolen). Alternativt

kan clip boardene uddeles igen, og symbolerne tegnes. Billederne kan siden bruges til en udstilling på skolen/i kirken.

*Skolens forberedelse: Medbringe digitalt kamera. Drøfte udstilling med kirken
Kirkens forberedelse: Drøfte udstilling med skolen*

10) Tal-jagt

Ikke alle kan anvende digitalkameraet samtidig. En gruppe kan imens gå på jagt efter hellige tal i kirken. Der er måske en 7-armet lysestage, de 12 apostle eller de 4 evangelister.

11) Kor

Tag eleverne med i kirkens kor. Hvorfor kaldes den del af kirken for et kor?

Lad dem lytte til gregoriansk munke-sang. Nogle kor afrundes med et cirkelformet rum kaldet absis. I nogle tilfælde står alteret her.

Kirkens forberedelse: Finde gregoriansk munke-sang på CD og medbringe CD-afspiller

12) Prædikestol

Tag eleverne med hen til prædikestolen og fortæl, hvad en prædiken er. Lad eleverne beskrive, hvordan prædikestolen er udsmykket. Måske er der en lyd-himmel ovenpå? Hvilken funktion har den? Måske er der en due? Hvad symboliserer den?

Lad eleverne prøve efter tur at komme op på prædikestolen. De, der har lyst, kan prøve at sige sætningen "Det skete i de dage, at der udgik en befaling fra Kejser Augustus". Kan de andre høre det bagest i kirken?

13) Præstens kjole og krave

I dag virker præstens sorte kjole som udklædningstøj; men i 1600-tallet var det sådan, velstillede herrer gik klædt. Fortæl, at præstekjolen er praktisk på den måde, at præsten ikke skal tænke over, om han skal have jakke på eller ej – kjole eller bukser.

Træk i præstekjolen foran eleverne.

Når præsten tager sin præstekjole på, kan han for en stund g(l)emme sig selv lidt. Det kan være en hjælp ved en begravelse eksempelvis, der er meget sørgelig.

Vis pibekraven frem og fortæl, hvordan den er lavet af almindeligt, hvidt stof, der pibes og stives. Pibekravens oprindelige funktion var at opsamle pudder fra parykkerne, så det ikke dryssede ned på den fine dragt.

Måske nogle af eleverne har lyst til at prøve kraven? Du kan også selv tage den på.

Kirkens forberedelse: Finde præstekjole og pibekrave frem

14) Orgel

Bed kirkens organist fortælle om orglet og vise det frem. For at eleverne kan forstå, hvordan et orgel kan sige noget, kan der fyldes vand i tømte sodavandsflasker. Jo mere vand – desto mindre plads til luft og dermed en høj tone. På samme måde giver en lille pibe en høj tone.

Det vil være oplagt at synge en salme – f.eks. "Måne og sol", som er let at lære.

Hvis organisten er med på det, kan man forsøge sig med salmestomp og salmedans.

10 forslag til stomp-lyde i en kirke:

- fløjt
- fødder, der skraber
- klap i hænderne
- klap på lårene
- knips
- kysselyd med læberne
- papir, der krølles sammen
- salmebog, der klappes sammen
- tramp med fødderne
- tændstikæsker, der rasler

Forslag til salmedans til "Du kom til vor runde jord": Man står i to rækker overfor hinanden; alle skal have en dansepartner	
Du kom til vor runde jord	4 skridt til højre
barn på bare fødder	omdrejning med 4 rolige gangtrin
midt i engles julekor	4 skridt til venstre
med Himlens frakkeskøder	omdrejning med 4 rolige gangtrin
Du var dreng i Nazareth	4 trin mod midten
stod i tømmerlære	klap partner i hænder 6 gange
skar dit navn i stort og småt	gå rundt om partner
Jesus, du min Herre!	4 skridt baglæns tilbage på plads

Kirkens forberedelse: Indgå aftale med organist. Finde og fylde sodavandsflasker med vand. Finde papir og tændstikæsker til salmestomp. Lære salmedansen

15) Klokken

Alt efter de lokale forhold, kan det være en graver eller kirketjener, der har dette punkt.

Alle kirker har en eller flere klokker – måske også et klokketårn. Tag eleverne med hen til klokken. Hvordan ser den ud? Hvad er den lavet af?

Måske har klokken en indskrift?

Mange klokker er skænket af betydningsfulde mennesker i sognet. Er det tilfældet?

Kan eleverne prøve at slå på klokken/høre klokken slå?

Fortæl eleverne, at i gamle dage var kirkens klokke det eneste ur, folk havde at rette sig efter. Klokken ringede solen op og ned. Endvidere blev klokken brugt som byens sirene.

Spørg eleverne, hvornår klokken ellers ringer? (Gudstjenester og kirkelige handlinger).

Klokken kan ringe på forskellige måder: Ringe, kime og slå bedeslag. Måske I kan komme til at høre det?

Hvis klokken er placeret i et tårn, er det måske en flot udsigt, der skal bemærkes.

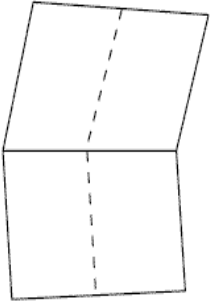
Kirkens forberedelse: Indgå aftale med graver/kirketjener

Lokale specialiteter

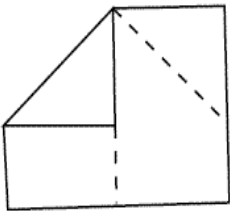
Vær endvidere opmærksom på, hvad den aktuelle kirke har af seværdigheder. Det kan være degnestol, messehageler, spedalskhedsvindue, udsmykning og meget andet.

Papirskib

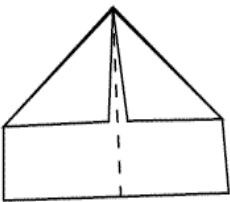
1. Først folder du et stykke papir på midten

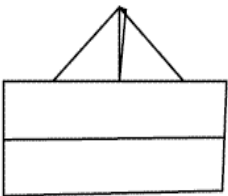
2. Fold de øverste hjørner ind mod midten

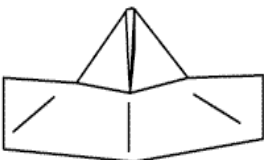
3. ...Så der bliver to trekanter, der er åbne foruden

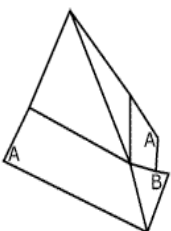
4. Fold kanten op på begge sider

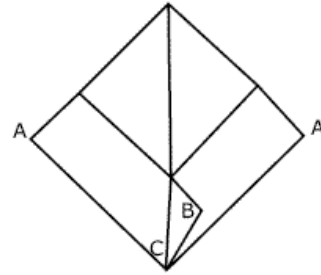
5. Så har du lavet en hat

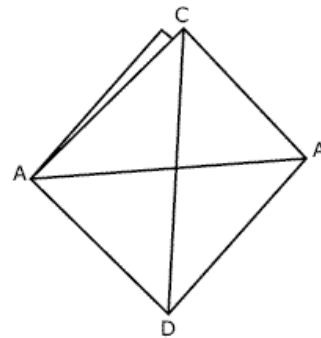
6. Men vi vil lave et skib, så nu folder du kanterne på hatten om

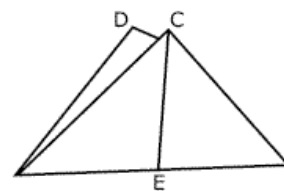
7. Fold hatten sammen

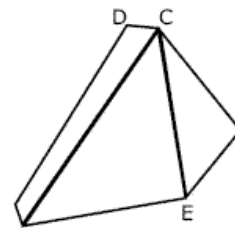
8. Først folder du den forreste del op

9. Og nu den bagerste del den modsatte vej op

10. Nu kan du forsigtigt trække på tværs

11. og så har man et skib.

